

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΦΥΛΑΞ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Αι ἐπιστολαὶ τῇ Διευθύνσει.

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ἀγορὰ Κύκκου ἀριθ. 34.

Τιμὴ ἐκάστου φύλλου γρ. 2

Υπεύθυνος Ἰδιοκτήτης
ΕΦΡΑΙΜ Κ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΑΣΙΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Τὸ ἀκανθώδες καὶ ἐρ' ὄλην ἐπαετρίαν φλέγον ἐν τῇ νήσῳ ζήτημα φαίνεται διὰ τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν τελευταίαν φάσιν αὐτοῦ καὶ τείνει πρὸς τὴν δριστηκὴν λύσιν του.

Αἱ ἐπὶ τοῦ πολυκρήτου νομοσχεδίου συζητήσεις ἐπὶ τὰς ἐπασχολήσασιν συνεδρίασι τοῦ Νομοθετ. σώματος παρέσχον ἱκανὴν εὐκαιρίαν ὥπως ἐπιδείξηται ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεύσις ἣν ἔχει ὁ φηλὴν καὶ εὐλαβὴ καὶ φιλόπολιν ἰδεάν περί τῆς ἐνεστώσης ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ πρὸς ἀνθρώπων καὶ ἐδραίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ἀνευ οὐδεμιᾶς οὐδὲ πόρρωθεν παρεκκλίσεως ἀπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ θεσμίων καὶ ἐθῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τὸ κατὰ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τοῦ Νομοσχεδίου ἐπισταλὲν ὑπόμνημα τῶν ἀγ. Συνοδικῶν καὶ ἡ παρουσία ἀρρωστωμένου φίλου καὶ συνηγόρου τούτων ἐν τῷ Νομοθετ. σώματι θεωροῦμεν εὐτυχὴ γεγονότα, ὡς προκαλέσαντα εὐρείαν καὶ λεπτομερῆ συζήτησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ προκειμένου θέματος ἀπὸ τῆς κοινοπολιτικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως αὐτοῦ.

Ἀπέχομεν ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐκθέσωμεν ἐντεῦθεν ὅσα ἡδυνάμεθα ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τοῦ Νομοσχεδίου, ὅτι ἤμεν βεβαιοί ἐστὶ τὸ ζήτημα θὰ ἐξελασσοτο ἐν τῷ Νομοθετικῷ εὐρύτατα καὶ ἐμβριθέστατα ἐκατέρωθεν, ἥτοι παρὰ τῶν συνηγορούντων καὶ τῶν ἀνιστομένων κατ' αὐτοῦ.

Τὸ πέρας τῆς συζητήσεως ἐπέσπευξεν αἱ δηλώσεις τῆς Α. Ἐξοχότητος αἰετίνης ἀπὸ τῆς ἐπεβεβαίωσαν τὴν παρ' ἀπαντὶ τῷ Κυπριακῷ κοινῷ κρατοῦσαν γνώμην περί τῆς βέλτερας πολιτικῆς συνέσεως αὐτῆς καὶ τοῦ λόγῳ καὶ ἔργῳ εὐγενοῦς καὶ εὐμενέος διαφέροντος ὑπὲρ τῆς ὁλικῆς καὶ ἡθικῆς εὐμερίας καὶ προαγωγῆς τῆς νήσου ταύτης.

Ἡδυνάτο ἡ Κυβέρνησις ν' ἀπόσχη τῆς φηροφρίας καταλείπουσα μόνους τοὺς Ἐκκλησιαστικὰς βουλευτάς ἵνα φηρίσωσι τὸ Νομοσχέδιον διερχομένης τὴν γνώμην τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ τῆς Κύπρου ὡς ἀντιπροσωπεύουσι, καὶ συνωρᾷ τοῖς φηροῖς αὐτῶν πράττουσα. Δὲν ἐπράξεν ὅμως τοῦτο, διότι ἐκ τῆς συζητήσεως ἐγένετο κατάληξις ἐστὶ τὸ νομοσχέδιον οὐδόλως ὅλιγον ἀναλλοίωτα καὶ ἀμετακίνητα δόγματα καὶ θέσμια τῆς Ἐκκλησίας ἀνερέτο εἰς τὸ ζήτημα τάξεως καὶ εἰρήνης κοινῆς ἐν τῷ τόπῳ αὐτῶν ἡ Κυβέρνησις, δυνάμει τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου τῆς νήσου, δικαιούται καὶ ὀρεῖται νὰ ἐπιλαμβάνηται καὶ ἀπορραίξῃ, παρέχουσα τὴν δεούσαν συνδρομήν καὶ τὸ ἀναγκαῖον κῆρος αὐτῆς. Προέτινεν ἡ Α. Ἐξοχότης τὴν παραπομπὴν τοῦ Νομοσχεδίου εἰς ὑπεπιτροπείαν πεισθεῖσα ἐκ τῶν ἀ-

νακοινώσεων ἐστὶ καὶ ὁ ἕτερος τῶν Παν. Μητροπολιτῶν ὁ Ἀγ. Κυρηναῖος οὐδόλως ἐνίσταται κατὰ τῆς ἀρχῆς τῆς διὰ νομοθετικῆς ὁδοῦ λύσεως τοῦ ἀποτελεσμαθέντος ἐπὶ τοσοῦτα ἐτῆ ζήτηματος, καὶ ἵνα παρασχεθῇ εὐκαιρία ὥπως γένωνται ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τροποποιήσεις αἰρουσαι ἢ δυνάτιν πᾶσαν διαφωνίαν καὶ καθιστάσαι αὐτὸ ἀποτελεσματικὸν πρὸς τὴν θεάρεστον καὶ εὐσεβῆ σκοπὸν ὃν ἐπιδιώκει.

Ἡ στάσις τῶν δύο Μωαμεθανῶν βουλευτῶν τοῦ περιήμου ἤδη καταστάνας ἐκ Πάφου Μεχμέτ Ζιαῆ ἐφ. καὶ τοῦ ἐκ Λευκωσίας Σεφκέτ ἐφ. καταψηφισαμένων τοῦ νομοσχεδίου εἶνε συνέπεια τῆς ὁλικῆς πορείας αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς νομοθετικῆς συνόδου. Ἡ ἀποκάλυψις ἐχθρότητος τοῦ πρώτου κατὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ἐν τῇ νήσῳ πληθυσμοῦ ὑπηγόρευεν εἰς αὐτὸν ὡς καθήκον τὴν καταψηφίσειν τοῦ νομοσχεδίου, διότι τὴν αἰσάν λύσιν τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὁμονοίας καὶ ἀγάπης μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν θεωρεῖ ὡς παραβλάπτουσαν τὰ ὁθωμανικὰ συμφέροντα καὶ προάγουσαν τὴν ἐθνικὴν ἰδεάν ἐν Κύπρῳ. Τοιοῦτα φρονέοντες οἱ Μωαμεθανοὶ βουλευταὶ ἐγένοντο οἱ φυσικοὶ σύμμαχοι καὶ συνεργάται τῶν ἐπιζητούντων τὴν παράτασιν τῆς Οὐδερέας καὶ ἄεθλῆς καταστάσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κύπρου, ἥτις ὁλεθρία ἐπέδρασε καὶ ἐπιδρά ἐπὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς ἐπὶ ἐπὶ ὅλα ἐτῆ.

Οἱ Μωαμεθανοὶ βουλευταὶ μετασχόντες τῆς φηροφρίας ἐπὶ νομοσχεδίου ἀναγομένου ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῶν Ὀρθοδόξων συμπολιτῶν αὐτῶν παρέδωκαν, ἐξ ἀνοίας πάντως, θεμιτῶς ἀρχὴν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, εἴτε ὑπερφηρίζοντες εἴτε καταψηφίζοντες αὐτοῦ, εἶνε δὲ λυπηρὸν διὰ τὴν Μωαμεθανικὴν ἐν τῇ νήσῳ κοινότητα ἐστὶ ἐν ἀντιπροσωπεύσει αὐτῇ ἐν τῷ Νομοθετικῷ Συμβουλίῳ παρ' οὐδενὸς εἰδῆμονος τῶν τῆς Ἰσλαμικῆς θρησκείας καὶ πολιτείας, ἐστὶ δὲ ἐξεδηλοῦτο τοιοῦτος φηροφισμὸς ἐστὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς νέας νομοθετ. περιόδου τείνει νὰ εὐρύνη τὴν φυλετικὴν καὶ θρησκευτικὴν χάσκα μεταξὺ τῶν δύο ἐπικρατούντων ἐν Κύπρῳ στοιχείων, ὅπερ ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐφαίνεται γεφυρωθὲν ὑπὸ τῆς συνέσεως καὶ τῆς μετριοπαθείας ἐμβριθῶν καὶ πράγματι μεμορφωμένων Μωαμεθανῶν πολιτευτῶν.

Τὴν ἀγνοίαν ταύτην ἐκμεταλλεύονται πρόσωπα εὐκόλως νοούμενα ξένα δὲ ὅλως πρὸς τὴν μουσουλμανικὴν κοινότητα καὶ στοχαζόμενα τοῦ προσωποῦ καὶ κοινοπολιτικοῦ συμφέροντος αὐτῶν ἐπὶ οὐσίᾳ τῶν τιμιωτάτων καὶ ὁσιωτάτων τῆς νήσου. Οὐδεὶς σήμερον ἀγνοεῖ πῶς καὶ ὑπὸ τινῶν ἐγκαλειθῆσαν πέρυσιν αἱ καλέβουλοι διαδόσεις περὶ βεβηλώσεως δῆθεν ἱεροῦ μουσουλμανικοῦ χώρου ἐν Ἀμμοχώστῃ ὑπὸ τῶν ἐκ Λευκωσίας ἐκδραμόντων ἐκείνῳ Ἐκκλησιῶν καὶ αἱ κατ' ἀπασαν

τὴν νήσον γινόμενα ἐνέργειαι παρὰ τῷ μωαμεθανικῷ πληθυσμῷ πρὸς ἐξίγερσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αὐτοῦ φηροφισμοῦ, ἐφ' οὗ ὑπελόγιζον κοινοπολιτικὰ ὠφελήματα οἱ ὑποκινηταὶ αὗτοι καὶ ξένοι πρὸς τὴν μουσουλμανικὴν κοινότητα.

Ἡ συμμετοχὴ τῶν Μωαμεθανῶν βουλευτῶν εἰς τὴν ἐπιφύρησιν τοῦ περὶ ἐκλογῆς ἀρχιεπισκόπου νομοσχεδίου εἶνε δικαίωμα αὐτῶν ἀπορρέον ἀπὸ τοῦ ὁργανικοῦ χάρτου τοῦ Νομοθετικοῦ Συμβουλίου, ἀντίκειται ὅμως τέλειον εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κορανίου καὶ ἱστορίαν τοῦ Ἰσλάμ.

ὑπὸ τοιοῦτους ὁρους τὴν συμμετοχὴν καὶ καταψηφίσειν τοῦ νομοσχεδίου ὑπὸ τούτων θεωροῦμεν εὐτυχίαν, διότι ἡ λύσις τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος θὰ γένηται παρὰ τὴν γνώμην καὶ τὴν φηρον ἀλλοφύλων καὶ ἀλλοθρήσκων, ὡς αἱ διαδόσεις καὶ προθέσεις πρὸς τὰ μεγάλα συμφέροντα καὶ τὰ ὑψηλὰ ἰδεώδη τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καταδελωθήσαν δυσμενέσταται καὶ ἐχθρικοῦται, τυγχάνουσι δὲ φυσικοὶ σύμμαχοι καὶ συνεργάται πολιτείας τεινούσης πρὸς μεγίστην ὡς οἶόν τε βλάβην τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κύπρου.

Πλὴν τινῶν καλοήθων καὶ πολιτικῶν ἀπομάχων καὶ τῶν παροισίων πεινῶν τινῶν καὶ τῶν χηρευόντων ἀρχιεπισκοπικῶν θρόνων, ἔχοντων συμφέρον πρὸς παράτασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀναρχίας, τῆς παραλήσεως καὶ ἀποσυνθέσεως, ὁ λοιπὸς εὐσεβὴς κληρὸς καὶ ὁ λαὸς τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας πολεῖ διακαῶς ἀνθρώπων καὶ ἐδραίων τῆς Ἐκκλησίας του, τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ὁμονοίας καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς γαλήνης καὶ ἡσυχίας ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς.

Αἱ ἀπόπειραι τῶν κατὰ σύστημα ἀντιδρώντων μέχρι τοῦδε καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ἐπιζημιᾶς πολιτείας αὐτῶν ὑπῆσαν πεινυρῶτα καὶ ἀσθενέστατα, μᾶλλον ἐνισχύσαντα τὴν γνώμην καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, ἀκαταμάχητα ἄλλως, τοῦ τε εἰρηνητοῦ τοῦ Νομοσχεδίου καὶ τῶν συνηγορούντων αὐτοῦ.

Τὸ νομοσχέδιον, μετὰ τὰς ἀπεριρράστους καὶ σώφροντας καθόλου δηλώσεις τῆς Α. Ε. τοῦ Μ. Ἀρματοῦ, θὰ τελέσῃ τὴν νομοθετικὴν δρόμον ὅλον καὶ θὰ γένηται νόμος ἐξαιρετικὸς καὶ ἐπάναξις ἰσχύσεως πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ εἰρήνης, ἐναπόκειται δὲ εἰς τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν εὐσεβίαν τῶν ἀγαπώντων καὶ πονούντων τὸν τόπον καὶ τὸν λαὸν τοῦτον ἐκ τῶν ἀντιστάντων μέχρι τοῦδε δι' αἰονοδῆδη ποτε λόγον εἰς τὴν λύσιν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος, ὅπως ἀρῶντιν ὑπεράνω προσωποῦ καὶ ἡδῶν ὑπολογισμῶν καὶ συντελέσωσιν εἰς τὴν ταχείαν καὶ εἰρηνικὴν καὶ ὁμόφωνον λύσιν ἐπὶ μεγίστῃ ἀγαθῇ τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

ΤΟ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

ΕΝ Τῷ ΝΟΜΟΘΕΤ. ΣΥΜΒΟΥΛΙῳ

ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΡΓ. ΜΗΤΡΟΠ. ΚΥΠΡΟΥ

[Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 30 Μαρτίου]

Κύριε Πρόεδρε,

Πᾶν σχέδιον νόμου παρουσιάζεται γενικῶς ἐνώπιον τοῦ Νομοθετ. σώματος ἁλλήπεδ, καὶ προκαλεῖ ἐπικρίσεις. Τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος δὲν ἡδυνάτο ν' ἀποτελέσῃ ἐξαίρεσιν τὸ ὑπὸ συζήτησιν καὶ μάλιστα ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ.

Οὐδὲν, ἄρα ἀπορον ἐστὶ τὸ ἐντιμὸν μέλος Λεμησοῦ—Πάφου ὠμίλησε κατὰ τῶν ἀλλεῖψων του. Ἐγὼ αὐτὸς δὲν δύναμαι νὰ ὑπερασπίσω τὸ νομοσχέδιον διατεινόμενος ἐστὶ δὲν ἔχει ἀλλεῖψεις καὶ ἐστὶ πρέπει ν' ἀφαιρεθῶσι πολλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα νὰ προστεθῶσιν ἵνα λειτουργήσῃ πρὸς τὴν σκοπὸν του. Ἐξαιρετικῶς ὅμως παρατηρῶ ἐν τῇ παρόντι Νομοσχεδίῳ ἐστὶ ὑπάρχει διαμαρτυρία παρὰ τῶν Ἀγ. Συνοδικῶν ἐστὶ δὲν παραβλάπτει τοῦτο τὰ δικαιώματα τῆς Συνόδου καὶ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ψηφισθῇ. Θὰ ἐθαύρουν ἐμαυτὸν εὐτυχῇ, ἐάν τὸ ἀκανθώδες ζήτημα ἐλθὲτο μεταξὺ τοῦ κληρικοῦ καὶ τοῦ λαοῦ ἀνευ ἀνάγκης τοιοῦτου νομοσχεδίου. Ἀλλ' ἀφοῦ παραβλάπτει τὰ ἐπιτόπια μέσα καὶ διαπλεύσαντες θαλάσζας καὶ ὠκεανούς καὶ ζητήσαντες τὴν βοήθειαν ἄλλων καὶ ἐν τέλει ἐναυαγήσασιν, οὐδὲν ἄλλο ἀπομένει μέσον ἢ ἡ ἐσαγωγὴ Νομοσχεδίου, ὅπερ φρονῶ ἐστὶ δὲν εἶνε ἀντικανονικὸν συμφωνεῖ δ' ἐν τούτῳ καὶ ὁ Ἀγ. Κυρηναῖος.

Ἄμα ἐδημοσιεύθη τὸ νομοσχέδιον ἡρώτησα τὸν Ἀγ. Κυρηναῖον εἶνε ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ κατ' αὐτοῦ καὶ μοι εἶπε: «Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ προδῶμεν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπόπειραν μήπως δυνήθωμεν νὰ λύσωμεν ἐν τέλει μόνον τὸ ζήτημα;» Εἰς ἀπάντησιν τῇ εἰπον τὸ γεγονός, ἐστὶ πρὸ ἐνός ἐτους μοι εἶπεν: «Ἡμεῖς οἱ δύο νὰ προκηρύξωμεν ἐκλογὰς πρὸς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων πρὸς ἐκλογὴν Ἀρχιεπισκόπου». Μετὰ ταῦτα τὸν ἡρώτησα ἂν τὸ ἀνῆγγελε πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ μοι εἶπεν: «Ὁχι». Καὶ τῷ εἶπον: «ἂν δὲν θέλωσι, τί θὰ πράξῃς;» Εἶπεν: «ἔχω σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ προχωρήσω». Ἐφθάρσεν ἡ πρὸ τοῦ Πάφου Ἀγ. Ἐξοχότητος καὶ τῷ εἶπον ἐστὶ ἀναχωρῶ διὰ Λάρνακα καὶ ἐκεῖνος μοι εἶπεν ἐστὶ ἀναχωρεῖ διὰ τὴν Μητρόπολιν του. Τὸν ἡρώτησα πότε θὰ ἐπιστρέψῃ ἵνα γίνῃ, ἐστὶ μοι εἶπεν: καὶ μοι εἶπεν ἐστὶ «δὲν ἔχω ἀργασίαν νὰ ἐπιστρέψω ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται πολλὰκις εἰς ἀνάγκην νὰ πράττῃ, ἐστὶ δὲν θέλει».

Μετὰ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου ἐπέσθη ἐστὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ προχωρήσωμεν μόνον καὶ εἶπε: «Λοιπὸν, κατ' ἀρχὴν δεκτὸν τὸ Νομοσχέδιον».

Τὸν ἡρώτησα, τίνα εἶνε τὰ κυρι-

ώτερα σημεῖα, ἅτινα νομίζει ἐστὶ προσκρούουσι, καὶ μοι εἶπεν: ἡ παραπομπὴ εἰς μικτὴν διατριβὴν πρὸς δριστηκὴν λύσιν ζήτηματος ἀπορῶντος εἰς τὴν ἐξέλασιν τῶν ἀναστάσεων καὶ μοι ὑπέδειξε καὶ πῶς εἶνε δυνατόν νὰ τροποποιηθῇ. Καίτοι τὴν ὑπέμνησα ἐστὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ὁμοίως φύσεως ζήτημα παραπέμφαμεν εἰς καθαρῶς λαϊκὴν διατριβὴν, τοὺς κ.κ. Πασχάλην, Οἰκονομίδην καὶ Λαοσάλε καὶ ἐδέχθημεν τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, οὐχ ἥττον, προσέθηκα, δύναται νὰ τροποποιηθῇ τὸ νομοσχέδιον ἐν τῇ σημεῖν τούτῳ. Ἄλλη παρατήρησις του ἦτο ἐστὶ ἡτο ἀποπον νὰ προσδρῶσιν τῶν ἐκλογῶν πρὸς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων ὑπάλλοι τοῦ Κυβερνήσεως, καὶ μοι εἶπεν ἐστὶ πρέπει νὰ ὑπάρχωσι καὶ κληρικοί, εἰς τὴν ἀπῆλθον ἐστὶ εὐκολώτατα δύναται νὰ διορθωθῇ καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο. Τῷ εἶπον εἶτα τὴν πορείαν τοῦ Νομοσχεδίου, ἐστὶ ψηφίζεται εἰς α' ἀνάγνωσιν καὶ παραπέμπεται εἰς ὑπεπιτροπείαν ἥτις θὰ συζητήσῃ αὐτὸ καὶ ἐνώπιον τῆς Γ. Συνόδου, ὅπως θὰ ἀποφασίσωμεν τίνα εἶνε τὰ ἀφαιρετέα καὶ τίνα τὰ προσθετέα. Μοι συνέστησαν εἰς τὴν ὑπεπιτροπείαν νὰ εἶνε καὶ ὁ κ. Ἀραῶζος, καὶ τῷ εἶπον ἐστὶ ἂν ἔαν ἐνὸς κατὰ τῆς α' ἀναγνώσεως του ὁ κ. Ἀραῶζος δύναται νὰ εἶνε εἰς τὴν ὑπεπιτροπείαν».

Ἐν τούτῳ καταφαίνεται σαφῶς ἐστὶ ἐγὼ καὶ ὁ Ἀγ. Κυρηναῖος εἶμεθα κατ' ἀρχὴν ὑπὲρ τοῦ Νομοσχεδίου ὅπερ δὴ καὶ νομίζομεν ἐστὶ πρέπει νὰ διορθωθῇ. Μετ' ὅλα ὅμως ταῦτα ἐστάλη εἰς τὸ Συμβούλιον ὑπόμνημα κατὰ τοῦ νομοσχεδίου ὡς ἀντικανονικὸν ἐν φηροφίας ὑπογράφεται ὁ Ἀγ. Κυρηναῖος... ἀφίνωκα νὰ νοηθῇ ἐστὶ οἱ ἀντιπροσώποι καὶ ἐγὼ ἐν τῇ διττῇ ἰδιότητι μου ὡς ἀρχιερεὺς καὶ ὡς βουλευτῆς ἀφίνωμεν νὰ καταπαύωνται οἱ ἱεροὶ κανόνες καὶ τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας. Δυοῦμαι πολὺ ἐστὶ εὐρήνη τὸ ὄνομα μου τοσοῦτον περιττοπλεγμένον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐστὶ εὐρίσκομαι ἔδω καὶ λέγω καὶ ἀκούω ὅσα καὶ οἷα δὲν ἐπαύωμαι. Θὰ προὔτμωμ νὰ μὴ ἐγίνετο ἀνάγκη πρὸς ἐσαγωγὴν τοιοῦτου νομοσχεδίου, ἀλλὰ τίνας οἱ προκαλέσαντες τὴν ἀνάγκην ταύτην; Τοὺς γνωρίζουσι πάντες, τοὺς γνωρίζει ὁ Θεός, ὅς γένοιτο ὅλως αὐτοῖς.

Ὁ προσεδίωξας τῆς συνεδριάσεως πρὸς σύνταξιν τοῦ κατὰ τὸ νομοσχεδίου ὑπόμνηματος, ἦτο ὁ Ἀγ. Κυρηναῖος ὅχι μόνον δὲν εἶνε κατ' ἀρχὴν κατὰ τοῦ παρόντος νομοσχεδίου, ἀλλὰ καὶ φρονεῖ καὶ διακηρύττει ἐστὶ διακαῶς ἐπιθυμεῖ νὰ λύσῃ διὰ νόμου καὶ τὸ ὅλον ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, καὶ ὅμως ἐνφ' τοιαῦτα φρονεῖ γράφει ὑπόμνημα δι' οὗ διαμαρτύρεται ἐστὶ τὸ νομοσχέδιον προσβάλλει ἱεροὺς κανόνες καὶ θέσμια καὶ δίκαια τῆς Συνόδου καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ βέλη πάντων στρέφονται ἐξῆς κατ' ἐμοῦ, ὅστις, εὐρίσκόμενος ἐνταῦθα, ἐπιτρέπω ἢ καὶ συνεργῶ εἰς τὴν καταπάτησιν ταύτην, καὶ τοῦτο καθιστᾷ τὴν θέσιν μου δυσχερεστάτην.

Ἄλλ' ἐν οὗτῳ διασχερεῖ θέσει ὑπάρχων ἀντὶ τῆς ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ πρὸς ἐκλογὴν Ἀρχιεπισκόπου εἶνε ζήτημα τάξεως, ὅπως ἐξωτερικὸν καὶ οὐχὶ δογματικόν. Τὸ ἐνὶ οὗτῳ νόμοσχεδιον περὶ αὐτῶν τὰ ἐκλογικὰ δικαιώματα τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ ἀμεταβλήτως.

Ἐν αὐτῇ τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἦτο πάντοτε ἐν ἑκείνῳ αὐτῷ τρόπῳ ἐκλογῆς Πατριάρχου, οὐδ' ὁ λαὸς συμμετείχε τῆς ἐκλογῆς κατὰ πάσας τὰς ἐποχὰς ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ, ἀλλὰ μετεβάλλετο κατὰ διαφοροὺς ἐποχὰς τὸ σύστημα τῆς ἐκλογῆς καὶ ὁ λαὸς συμμετείχε ταύτης ὅτε μὲν ὀλιγώτερον ὅτε δὲ περισσότερον.

Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ μέχρι τοῦ 17ου αἰῶνος ὁ Πατριάρχης ἐξελέγετο τὴν Σύνοδον καὶ ἡ Σύνοδος τὸν Πατριάρχην, τοῦ λαοῦ οὐδὲν ἦν ἐλάχιστα συμμετέχοντος εἰς τὴν ἐκλογὴν. Περὶ τὰ μέσα τῆς 18ης ἐκατονταετηρίδος καθιερώθη τὸ σύστημα τοῦτο, καὶ ὁρίσθη ὥστε τὴν Σύνοδον ν' ἀποτελεῖσαν 8 Ἀρχιερεῖς οἱ πρωτόθρονοι ἰσοδύναμοι καὶ γέροντες, οἵτινες ὤφειλον καὶ νὰ παραμένωσιν ἐν Κ) πόλει διαρκῶς.

Διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης ἐδόθη μεγαλειτέρα συμμετοχὴ εἰς τὸν λαὸν ἐν τῇ ἐκλογῇ Πατριάρχου. Τὸ σύστημα διήρκεσεν ἐπὶ 90 ὅλα ἔτη καὶ οἱ 8 ἐξήσκουν μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν λοιπῶν ὑποθέσεων ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ ἀθηνικῶν, καὶ αὐτοὶ πολλάκις ἀνεβίβαζον καὶ κατεβίβαζον τοὺς Πατριάρχας. καὶ ὁ λαὸς ἐγγύχρην ἀλλ' αἱ περιστάσεις ἦσαν ἀκαταίτητοι.

Μόλις ἐξεδόθη τὸ χάρτι—χομμαγιὸν δι' οὗ παρεχωρήσαντο πολιτικαὶ τινες καὶ θρησκευτικαὶ ἐλευθερίαι, τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐξήγησε μεταβολὴν τοῦ συστήματος, νὰ κανονισθῇ ἡ ἐκλογὴ Πατριάρχου κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα εἰς τὸν λαὸν μεζῶνα συμμετοχὴν ὡς καὶ εἰς πάντα τὰ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἀθηνικὰ ζητήματα.

Συνετάχθησαν τότε οἱ ἔθνικοι κανονισμοὶ ὑπὸ ἐθνοσυνελεύσεως συγκεκριμένης ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν πληρεξουσίων, οἵτινες συζητήσαντες μετὰ ἀντιπροσώπων τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ τῆς Ὀθωμ. Κυβερνήσεως ἐπεκυρώθησαν ὑπ' αὐτῆς καὶ προσέλαβον νόμου ἰσχύον. Διὰ τῶν κανονισμῶν τούτων ἀνετράπη τὸ ἐπικρατοῦν τέως σύστημα τῆς συγκροτήσεως τῆς Συνόδου, καὶ ἀντὶ τῶν 8 πρωτοθρόνων Μητροπολιτῶν, τῶν ἀπαρτιζόντων ἰσοδύναμον τὴν Σύνοδον, ὁρίσθησαν ὅπως ἀποτελεῖται ταύτην 12 Ἀρχιερεῖς ἐκ περιτροπῆς προσερχόμενοι κατὰ διετίαν. Συνέστη πρὸς τοὺς τοὺς Μικτοὺς ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν Ἐθνικὸν Συμβούλιον, ὅπερ ἐκδικάζει πάσας τὰς μὴ καθαρῶς θρησκευτικὰς ὑποθέσεις καὶ μεγάλα κέντητα δικαιώματα ἐπὶ πασὶν τῶν τοιούτων ὑποθέσεων. Ἐδόθησαν οὕτω εἰς τὸν λαὸν εὐρύτερα δικαιώματα περὶ τὴν ἐκλογὴν Πατριάρχου καὶ ταῦτα ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς μετὰ τοῦ Πατριάρχου τῆς Μ. Ἐκκλησίας δὲν ἐθεώρησαν ἀντικανονικά, καὶ μόνοι οἱ ἅγιοι τῶς Συνεδιοὶ κατήγγελλον ταῦτα ὡς ἀντικανονικά δι' εὐνοήτους λόγους.

Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις θὰ εἰργάζετο ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου καὶ ἐνὸς ἀντιπροσώπου τῆς Πύλης. Αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο καὶ οἱ Συνεδιοὶ, ἐπειδὴ ἤκουον ὅτι πρόκειται

περὶ καταργήσεως τοῦ γερωντισμοῦ πάντα ἐμνησανόντο. Συνήρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν ἐνὸς ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπέστελλον ὑπομνήματα ἵνα παραστήσωσι τοὺς ἐργαζομένους ὡς ἐργαζομένους, μὴ δὲν πλέον μὴ δὲν ἔλαττον, διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Τούτων ἐνεκεν ἐγένετο ἀνάγκη, ὅπως οἱ Συνεδιοὶ τῇ ὑποδείξει τοῦ Πατριάρχου ἀπομακρυνθῶσι τῆς Κ) πόλεως καὶ οὕτω ἐπὶ ἡλικίᾳ καὶ συνετάχθησαν οἱ κανονισμοί. Διεδίδετο ὅτι ὁ Πατριάρχης καθίστατο ἐνοχὸς ἐσχάτης προδοσίας. (Ἀναγινώσκαι τὰ γραφέντα τότε). Οἱ διαμαρτυρόμενοι εἶνε οἱ πρωτόθρονοι Μητροπολίται, οἵτινες ἔχον γινώσκον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καὶ πραγμάτων, οἱ κανονισμοί, ὅμως, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας αὐτῶν συνετάχθησαν, ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀνεσηματίσθη ἐπὶ νέων ὅπως βάσεων, τὸ Μικτὸν Συμβούλιον καθιερώθη, ὁ

ὁ λαὸς ἔλαβε σπουδαίαν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐκλογὴν Πατριάρχου καὶ ἡ Ὀρθοδοξία δὲν ἀπώλετο καὶ οὐδεμία Ἐκκλησία διεμαρτυρήθη οὐδ' ἠπειλήσεν δι' ἀποσχίσαι τὴν Ἐκκλησίαν Κ) πόλεως. Ἀλλὰ θὰ εἴπη τις ἴσως, ὅτι τοὺς κανονισμοὺς συνέταξεν Ἐθνοσυνέλευσις ἀπαρτιζομένη ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Καὶ ἐνταῦθα καίτοι ὑπάρχουσι λαϊκοὶ καὶ κληρικοὶ, οὐχ ἦν ἐκκλησία καὶ τῶν Συνεδιῶν μελῶν ἡ συνεργασία, αὐτὰ ἔμμεν ἡρνήθησαν αὐτήν. Τοὺς κανονισμοὺς, συνταχθέντας ὑπὸ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως συνεζήτησαν 12 ἀντιπρόσωποι ταύτης καὶ εἰς τῆς Ὀθωμ. Κυβερνήσεως καὶ ἔλαβον νόμου ἰσχύον, διότι ἐν Κ) πόλει δὲν ὑπάρχει Νομοθετικὸν Συμβούλιον.

ΘΕΟΔΟΤΟΙ. Ἐθνοσυνελεύσεις ἐνταῦθα εἶνε ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς τῆς Κύπρου, οἵτινες ἀπέστειλαν ἡμᾶς ἐδῶ με ἐντολήν, καὶ εἰμένα ἀνώτεροι τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Σ. ΑΡΑΟΥΖΟΣ. Ἡ Ἐκκλησία υἱοθέτησε τὸ ζήτημα καὶ τὸ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Πύλιν πρὸς ἐπίκυρσιν.

ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΚΙΤΙΟΥ. Μεταξὺ τῶν λεχθέντων ἀπὸ τοῦ ἐντ. μέλους καὶ ἐμοῦ ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ. Εἶπεν ὅτι ἡ Σύνοδος συνέταξε τοὺς κανονισμοὺς χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τὴν συμμετοχὴν τοῦ λαοῦ.

Σ. ΑΡΑΟΥΖΟΣ. Δὲν εἶχον ἀσχυλῆσαι εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς συντάξεως.

ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΚΙΤΙΟΥ. Οἱ λαβόντες μέρος ἦσαν ὑπὲρ τοῦ 50 λαϊκοὶ καὶ 7 κληρικοὶ. Ἐὰν ἐξήρτητο ἀπὸ τῶν Συνεδιῶν, οὐδέποτε θὰ ἐβλεπον τὸ φῶς τοιοῦτοι κανονισμοί. Οἱ κανονισμοὶ εὐρίσκονται νῦν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ἀφορῶσιν εἰς σπουδαίαν ζήτημα, οἱ ἱεροὶ κανόνες δὲ οὐδεμίαν ἐπαθὸν προσβολὴν ὡς διεκτείνοντο τότε διαμαρτυρόμενοι οἱ Ἀγ. Συνεδιοὶ. Ἡ διαφορὰ νῦν εἶναι ὅτι τὸ Νομοσχέδιον συνετάχθη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων, οἵτινες ἐξήγαγον τὴν συνεργασίαν τῶν Ἀγ. Συνεδιῶν πρὸς τροποποίησιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπέτυχον, ἀρνήσαντες ταύτην τῶν Ἀγ. Συνεδιῶν, διότι, ἐὰν, τῇ βοήθειᾳ τοῦ νομοσχεδίου, καταρθεῖτο νὰ γίνῃ Ἀρχιεπισκόπος, οἱ Μητροπολίται θ' ἀπέρχοντο εἰς τὰς Ἐπαρχίας καὶ οἱ ἡγούμενοι εἰς τὰ Μοναστήρια τῶν καὶ ὁ λαὸς εἰς τὰς ἐργασίας του, ὅπερ δὲν συμφέρει εἰς ὅλους καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα συνεργασθῶσι μετ' ἡμῶν ἡμεῖς νὰ δώσωμεν γραπτὴν πρὸς αὐτοὺς δέλωσιν ὡς πρὸς Ἱ. Σύνο-

δον, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν νὰ συνεργασθῶμεν ἡτο: νὰ ἀναγνωρίσωμεν κανονικὴν ὑπόστασιν Ἱ. Συνόδου.

Τούτῳ ἦτο ἀρχὴ πολέμου καὶ οὐχὶ εἰρήνης, ἀπὸ ἐπὶ τοσαύτων χρόνων ἀπεκηρύχσαμεν τὴν τοιαύτην Σύνοδον ὡς μὴ κανονικὴν, πᾶς ἦτο δύναμις ν' ἀναγνωρίσωμεν αὐτὴν νῦν ὡς τοιαύτην; Προτάθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἀραουζοῦ νὰ συνεργασθῶμεν μετὰ τῶν Ἀγ. Συνεδιῶν, χωρὶς ν' ἀνακηρύσωμεν τὸ ζήτημα τοῦ κανονικοῦ ἢ μὴ τῆς ὑποστάσεως Συνόδου καὶ ἐδέχθημεν, ἡρνήθησαν δὲ ἐκεῖνοι.

Σ. ΑΡΑΟΥΖΟΣ. Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐδέχετο νὰ δώσῃ τὴν προεδρίαν εἰς τὸν πρῶτον τῇ τάξει Ἀρχιερέα καὶ νὰ συντάξῃ κανονισμοὺς, ἀλλ' ὁ Ἀγ. Κιτίου ἤθελε νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτῶν ὡς ἀπλῶν συναδέλφων, ἐκεῖνοι δὲ δὲν ἐδέχθησαν καὶ τότε προτείνασαν ὡς εἶπεν ὁ Ἀγ. Κιτίου.

ΜΗΤΡΟΠ. ΚΙΤΙΟΥ. Εἶναι ἀλήθες ὅτι προτάθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Σύνοδον καὶ νὰ συνεργασθῇ μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἀλλ' εἶναι ἀλήθες ἐπίσης ὅτι προτάθη καὶ νὰ συνεργασθῶμεν ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι μετ' ἐκείνων, χωρὶς νὰ γένηται λόγος περὶ κανονικοῦ ἢ μὴ τῆς Συνόδου, καὶ ἡρνήθησαν οἱ Ἀγ. Συνεδιοὶ.

Τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι δὲν θέλουσι νὰ λυθῇ τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν ζήτημα καὶ ἀποδείξῃ τῆς διαθέσεως ταύτης εἶναι ἡ σύνταξις καὶ ἀποστολὴ τοῦ ὑπομνήματος αὐτῶν ἐνταῦθα, ἐν ᾧ παρέθηκαν ἱεροὺς κανόνας ἐναντίον τοῦ Νομοσχεδίου μηδεμίαν σχεσίον ἔχοντας πρὸς τὸ προκαείμενον ζήτημα, καὶ παραπέμποντες εἰς τοιοῦτους ἱ. κανόνας ἐνόμιζον φαίνεται ὅτι ἔστειλλον τὸ ὑπόμνημά των εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ Νομοθετικὸν Συμβούλιον τῆς Κύπρου.

Ἐὰν οἱ ὑπὲρ τῶν ἱ. κανόνων κοπτόμενοι σέβονταν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπ' ἐλάττωσιν τοῦτο καὶ αὐτοὺς, ὀφείλουσι νὰ διαλυθῶσι καὶ ἀπελθῶσιν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, διότι ὑφίστανται ἀντικανονικῶς. Ὡς γεγονός πρόκειται νὰ γνωρίζωμεν ὅτι διαρκῶς διοικοῦσα ἱερὰ Σύνοδος, οἷα ἐν Κ) πόλει, οὕτε ὑπῆρχεν ἐν Κύπρῳ ποτὲ, οὕτε ὑπάρχει, οὕτε θὰ ὑπάρξῃ. Ὑπάρχει συγκεκριμένη Σύνοδος ἐπισκόπων διαμενόντων εἰς τὰς οἰκίας ἐπαρχίας τῶν καὶ προσκαλομένων ἀπ' αὐτῶν εἰς τοὺς ἐπισκοπῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρὸς σύσκεψιν καὶ λύσιν ἀναφυομένων ἐκαστοῦ ζήτηματος: εἰς ἐκλογὴν δὲ ἐπισκόπου καὶ εἰς ἄλλας τινὰς περιπτώσεις πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς προσκαλοῦνται εἰς τὴν Σύνοδον καὶ οἱ ἡγούμενοι καὶ ἄλλοι κληρικοὶ, ἀλλὰ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος δι' 8 συνήθων διελθόντο ἀπερχόμενοι ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Σύνοδος λοιπὸν διαρκῆς δὲν ὑπάρχει ἐν Κύπρῳ ὡς δὲν ὑπάρχει καὶ ἐν ἄλλαις ὀρθόδοξοις Ἐκκλησίαις, οὐδ' εἶναι καὶ ἀνάγκη τοιαύτης, ἐπειδὴ ἕκαστος τῶν Μητροπολιτῶν διευθύνει τὰ τῆς Μητροπόλεως του ἀνεμπελάσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἕκαστος ἡγούμενος τὰ τοῦ Μοναστηρίου του. Δὲν εἶναι, ἄρα, δίκαιον νὰ ἐπεμβαίνωσιν οἱ Μητροπολίται καὶ οἱ ἡγούμενοι εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἢν διευθύνει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος.

Προκαλῶ πάντα νὰ μοὶ ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον ἢ νὰ ὑποδείξῃ ἕνα κανόνα ἐπιτρέποντα εἰς ἕνα ἐπίσκοπον μετὰ κατωτέρων κληρικῶν ν' ἀποτελῇ Ἐπαρχ. Σύνοδον καὶ θὰ ὑποκύψω βεβαίως ὅμως αὐτοῖς ὅτι δὲν ὑ-

πάρχει. Τοιαύτην Σύνοδον δύναμαι νὰ σχηματίσω καὶ ἐγὼ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου ὡς καὶ ὁ Ἀγ. Κυρηναίος εἰς τὴν αὐτοῦ πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐπίλυσιν μικρῶν τινῶν ζητημάτων ἀναφυομένων ἐπιτοπίως καὶ οὐχὶ δι' ὀλοκλήραν τὴν Κύπρον. Θαυμάζω πᾶς τελεμῶσι νὰ παρουσιάζωνται ὡς Σύνοδος τῆς Κύπρου, θαυμάζω δὲ περισσότερον πᾶς τολμῶσι νὰ γράψωσι καὶ ὑπογράψωσι τοιαῦτα ἔγγραφα, γέροντα ἀνακρίβειαν, καὶ μάλιστα γνωρίζοντες ὅτι ὑπάρχω καὶ ἐγὼ ἐδῶ ὅστις, εἰ καὶ μὴ δὲν ἄλλο, γνωρίζω τοῦλάχιστον οὐχὶ ἐκείνων ὀλιγώτερον καὶ δύναμαι νὰ ἐλέγξω αὐτούς.

Παρέστην εἰς 14 ἐκλογὰς ἐπισκόπων καὶ ἔπρεπε νὰ γνωρίζωσιν ὅτι θὰ τοὺς διέφευγον εἰς πράγματα ἀνυπόστατα. Καθ' ὅλα τὰ ἔτη, καθ' ἃ εὐρίσκοντο εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, οὐδέποτε Σύνοδος ἐστειλεν ἐγκύκλιον πρὸς ἐκλογὴν ἀρχιεπισκόπου ἢ ἐπισκόπου, ζώντος τοῦ αἰετιμοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Θ. ΘΕΟΔΟΤΟΙ. Ζώντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡ Σύνοδος ὑπέγραψεν ἐγκύκλιον πρὸς ἐκλογὴν Μητροπολ. Πάφου;

ΜΗΤΡΟΠ. ΚΙΤΙΟΥ. Ἐκανόνισαμεν τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς διὰ τὴν Ἐπαρχίαν Πάφου καὶ ὑπεβάλλομεν εἰς τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, μὴ δυναμένου ὑπὸ γήρατος νὰ ἐργασθῇ μένος. ὁ δὲ τρόπος τῆς προσκλήσεως πρὸς ἐκλογὴν δὲν εἶναι ὑποθέσεις δογματικῆς.

Προκαίμενον περὶ ἐκλογῆς Μητροπολίτου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπέλεξε γνωστοποιῆσαι εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους εἰς τὰς πόλεις καὶ χωμοπόλεις, χωρὶς νὰ ὀρίσῃ τόπον ἐκλογῆς, προσκαλὼν αὐτοὺς νὰ ἐκλέξωσιν ἀντιπροσώπους, διότι ἦτο δύσκολος ἡ ἀποστολὴ τοιούτων ἐγγράφων εἰς ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ ἂν ἐστέλλοντο τοιαῦτα ἔγγραφα, ἦτο δύσκολον δι' ἑλλείψιν τέτοις σχολείων, ν' ἀναγνώσων αὐτὰ.

Τὴν πρώτην ἐγκύκλιον περὶ ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων συνέταξα ἐγώ, κατὰ σύστασιν τοῦ μακαρίτου Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις ὑπέγραψε καὶ ἐστειλεν αὐτὴν εἰς Πάφον τῷ 1890 κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ αἰετιμοῦ Πάφου Ἐπιφανίου. Ἐν τούτοις καὶ ἐν αὐτῇ δὲν ὑπῆρχον πολλοὶ λεπτομέρειαι, ὡς εἰς μεταγενεστέρως ἐγκυκλίους. Διωρίζοντο δὲ τότε διδάσκαλοι καὶ ἄλλα πρόσωπα νομιζόμενα τὰ ἀρμοδιώτερα νὰ προσεδρεύωσιν. Κατὰ τὴν τελευταίαν πρόσκλησιν πρὸς ἐκλογὴν Πάφου ἐγένετο νέα ἐγκύκλιος, ἢν ἐγὼ πάλιν συνέταξα καὶ ὑπέγραψεν ὁ αἰετιμὸς Ἀρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος, ὥστε τὸ λεγόμενον ὅτι ἡ Σύνοδος ἐκάνει τὰ τῶν ἐκλογῶν εἶναι ὅπως ἀβάσιμον. Οὐδέποτε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προσεκάλει Μητροπολίτας πρὸ τῆς ἐλευσεως τῶν ἀντιπροσώπων εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν. Συνήρχοντο, καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἐστίασις, προέβαινον εἰς ἐκλογὴν Ἀρχιεπισκόπου ἢ Μητροπολίτου. Ὅταν δὲ ἀνεφάνησαν αἱ ἐνστάσεις, ἐγεννήθη ζήτημα, τίς θὰ ἐξελέγξῃ αὐτάς; Ἡ Σύνοδος ἢ οἱ ἀντιπρόσωποι. Ἐγὼ εὐρίσκον ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ χάριν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Νομοθετικοῦ καὶ ἐβοήθουν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ Σύνοδος δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα οὐτε εἰς ἐκλογὴν νὰ προσκαλῇ οὐτε τὰς ἐνστάσεις νὰ ἐξελέγξῃ, καὶ τὸ ζήτημα δὲν ἦτο ἀντικανονικόν. Ἐὰν δὲ καὶ νῦν δὲν ἔχωσι τὸ δικαίωμα, δὲν εἶναι ἀντικανονικόν.

Προκαίμενον δὲ περὶ ἐκλογῆς

Ἀρχιεπισκόπου, τοὺς ἐκλογὰς προσεκάλει ὁ πρῶτος τῇ τάξει Μητροπολίτης, οὐδέποτε, ἀπολύτως οὐδέποτε ἡ Σύνοδος καὶ ὅμως παραπονοῦνται ὅτι ἀφαιροῦνται διὰ τοῦ Νομοσχεδίου τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ τὸ τολμηράτερον, ἀναφέρονται εἰς ἱεροὺς κανόνας μηδεμίαν ἔχοντας σχεσίον.

«Ἀνατέθη, λέγουσιν οἱ ὑπομνηματογράφοι, ἡ λύσις τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος διαιτητικῶς εἰς τοὺς Πατριάρχας, οἵτινες προέβησαν εἰς ὁμόφωνον (:) ἀπόφασιν ἡντις εἰσέτι δὲν ἐξετελέσθη. Κατὰ κανονικὰ δὲ θέσμια τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἐπιβάλλεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ὅπως σε-δασθῇ τὴν ἀπόφασιν ταύτην (III)

Εἶναι ἀλήθες κ. Πρόεδρε, ὅτι ἀνατέθη διαιτητικῶς ἡ λύσις τοῦ ζητήματος εἰς τοὺς τρεῖς Πατριάρχας: ἐξηγήσαμεν, ὡς ἀδελφοὶ πάσχοντες, τὴν ἀδελφικὴν αὐτῶν ἀντίληψιν, ἀλλ' οἱ Ἀγ. συνεδιοὶ σκοπίμως παραστῶσαν τὸ ὅτι ἀνατέθη ἡ λύσις ὑπὸ θροῦς, ὅς δυστυχῶς οἱ δύο ἐκ τῶν τριῶν ἐπειδὴ παρέβησαν, ἐναυάγησαν τὰ πάντα καὶ ἠνάγκασαν ἡμᾶς νὰ πράξωμεν, ὅσα ἄκοντες ἐπράξαμεν. Ἀλλ' οἱ Ἀγ. Συνεδιοὶ, ἐνῷ εἰς τὰ ἄλλα σημεῖα τοῦ ὑπομνήματος αὐτῶν ἐφάνησαν πολὺ πλούσιοι εἰς παραπομπὰς εἰς ἱεροὺς κανόνας, ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο εἰς οὐδένα κανόνα παρέπεμψαν ἡμᾶς, ἐπιβάλλοντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου νὰ δεχθῇ τὴν τῶν Πατριαρχῶν ἀπόφασιν, οἰκισμένην καὶ ἂν εἴη αὕτη. Ἀλλ' ἂν εἰσώχθησαν ἐ-

κείνοι, παραπέμπομεν αὐτοὺς ἡμεῖς εἰς τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους κανόνας, οἵτινες ἐπιτάττουσιν εἰς πάντα ἐπίσκοπον, Πατριάρχην, Ἀρχιεπίσκοπον ἢ Μητροπολίτην νὰ μὴ ἐξέρχεται τοῦ κύκλου τῆς Πατριαρχικῆς αὐτοῦ δικαιοδοσίας νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς ξένην Ἐκκλησίαν, ἐὰν δὲ τις τολμήσῃ νὰ πράξῃ τοῦτο, ὁ ὑπὸ τούτου ἀδικούμενος ὀφείλει ν' ἀποκρούσῃ, νὰ ἐκδιώξῃ αὐτὸν, φροντίζων οὕτω ὅπως περισώσῃ ἀλώθητον τὴν ἀνεξάρτητον Ἐκκλησίαν, τοῦ καὶ τὰ προνόμια αὐτῆς.

Ἀναφέρουσιν οἱ Ἀγ. Συνεδιοὶ εἰς τὸ ὑπόμνημά των, ὅτι καὶ τοῦ ἐντιμωτάτου Ὑπουργοῦ ἡ γνώμη εἶναι ὅτι τὰ τῆς ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου πρέπει νὰ διαπεράνῃ ἡ Σύνοδος. Καὶ ἐνταῦθα κρύπτουσι τὴν ἀλήθειαν παρασιωπῶντες, ὅτι ὁ ἐντιμωτάτος Ὑπουργὸς ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς ἐκείνους ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐν τῇ Συνόδῳ θέσιν μου καὶ ἐνεργήσωμεν ἀπὸ κοινοῦ νέας ἐκλογὰς. Ἐγὼ ἀπαντήσας προφορικῶς πρὸς τὸν Μ. Ἀρμοστήν καὶ ἐγγράφως εὐχαρίστησα τὸν ἐντιμωτ. Ὑπουργὸν διὰ τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐνδιαφέρον αὐτοῦ καὶ ἐδήλωσα ὅτι προθύμως θὰ συμμορφωθῶ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν μου καὶ θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ἐν τῇ Συνόδῳ θέσιν μου, θὰ θυσιάσω τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἐκλογὰς καὶ θὰ ποτίσω τὴν Κύπρον τὸ ποτὴριον νέων ἐκλογῶν, ἀλλὰ μετὰ τὸ πέρας καὶ τῶν δευτέρων τούτων ἐκλογῶν δὲν θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ὁ σημεῖον εὐρίσκόμεθα καὶ μετὰ τὰς πρώτας;

Παρακαλῶ, εἶπον πρὸς τὸν Μ. Ἀρμοστήν, νὰ διαδιασθῇ ἡ παρατήρησις μου αὕτη πρὸς τὸν ἐντιμωτ. Ὑπουργὸν καὶ ἅμα μοὶ ὑποδείξῃ λύσιν τῆς ἀπορίας μου προθύμως καὶ ἐγὼ θὰ συμμορφωθῶ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν του: μέχρι τοῦδε δὲν ἔλαβον ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ἡ ἐν τῷ νομοσχέδιῳ προτεινομένη ἀνάμειξις λαϊκῶν προσώπων ἀντι-

